

Brief aan de heren ethici

Dr. Marc Cosyns is huisarts, praktijkassistent aan de UGent, opiniemaker en bevoorrecht deskundige inzake stervensbegeleiding.

Over twijfels bij een petitie

MARC COSYNS

Beste Etienne en Willem,

Mochten jullie mij gevraagd hebben jullie petitie (DM 10/3) en bijdrage (DM 14/3) mede te ondertekenen, ik zou getwijfeld hebben. Alhoewel ik in beide opineteksten argumentaties lees die ik kan onderschrijven. De casus (DM 22/2) die tot jullie acties leidde doet me terugdenken aan een eigen ervaring. In 2006 diende de toenmalige decaan van mijn faculteit een aanklacht in bij de Orde van Artsen vanwege een interview met een patiënte, die later tijdens een heldere periode in haar dementieel proces zelf de barbituratensiroop tot zich nam. In het bijzijn van haar echtgenoot, de palliatief verpleegkundige en mezelf. Ongeoorloofde euthanasie, hulp bij zelfdoding? Ik heb toen een onderhoud aangevraagd met de decaan om de situatie te verduidelijken en te bespreken, de klacht werd ingetrokken. De Orde onderzocht ambtswege de klacht verder en kwam tot de conclusie dat er geen deontologische

problemen waren (DM 29/6/06).

Transparantie nodig

Wanneer familie van overledenen geconfronteerd wordt met situaties die ze niet verwachten of niet begrijpen, is verduidelijking en overleg belangrijk en noodzakelijk. Het is de taak van arts en zorgverlener in te staan voor de rouwbegeleiding, des te meer wanneer euthanasie plaatsvindt als preventie van suïcide. Eerbied voor de eigen keuze vraagt ook eerlijkheid over de aanklacht (DM 22/2). Die beperkt zich niet tot de situatie van de zoon maar gaat ook over een financiële bijdrage, vooraf gestort aan de organisatie die geleid wordt door de arts die de euthanasieprocedure op zich nam. Diezelfde arts kon als voorzitter van de commissie mede oordelen over de voorwaarden en procedures van deze casus.

Het wordt al langer aangeklaagd dat de commissie én rechterlijke én wetgevende én uitvoerende macht uitoefent en niet transparant is. In tegenstelling tot in Nederland, waar men de uitvoerende arts verwittigt en feedback geeft en de casussen geanonimiseerd openbaar maakt. In ons huidig klimaat van gerechtelijke openbaarheid en motivering is deze werking van de commissie op zijn minst in vraag te stellen. Het was de reden waarom de zoon in een andere casus (mevrouw J., 2008) zich burgerlijke partij stelde ten laste van mij inzake haar euthanasie. Hij begreep dat zijn moeder niet meer wilde leven maar vond dat ze niet voldeed aan de voorwaarden van de euthanasiewet omdat 'alle mensen van een RVT dan euthanasie kunnen vragen'. De raadkamer stelde toen dat er geen reden was om mij te vervolgen. (DM 7/12/9). Beraadslaging en verslag van de commissie werd niet vrijgegeven, noch aan mij noch aan de zoon, die daarom meewerkte aan een

documentaire die handelt over de aberraties van de euthanasiewetgeving, L'euthanasie, jusqu'où? uitgebracht in oktober 2013.

Meer dan tien jaar na de wetgevingen betreffende patiëntenrechten, euthanasie en palliatieve zorg blijft nog veel verwarring in de hoofden van patiënten en zorgverleners. Het is niet omdat euthanasie sinds 1997 gedefinieerd wordt als een rechtsfiguur en nadien ingevuld als een handeling door artsen uit te voeren, dat er duidelijkheid is. Integendeel! We tonen dit in de documentaire End Credits, uitgebracht in februari 2013: een uitnodiging tot reflectie. In plaats van elkaar te bekampen vanuit een loopgravenstelling - met angst om het verworven recht te verliezen in het ene kamp en vrees voor euthanasie als gemakkelijksoplossing met verheerlijking van de maakbare dood in het andere kamp - zouden we beter elkaar tegemoetkomen. In dienst van patiënten en de kleine wereld rondom hen. Niet alleen uit barmhartigheid maar uit respect in het kader van emanciperende solidaire zorg.

Wij moeten deze wetgevingen durven te herbevragen, zoals men in Nederland doet sinds het door Vermeersch aangehaalde arrest-Chabot van 1994. Diezelfde psychiater Chabot verzet zich twintig jaar later tegen recente casussen waar men euthanasie toepast bij burgers met angst voor pensionering of opname in het rusthuis. Maar hij pleit voor euthanasie uit het strafrecht wanneer het gaat over een stervensmogelijkheid na stopzetten van behandelingen.

Met respect

Tot slot: dit jaar herdenken we Vesalius (1514-1564). Hij sneed in

lijken om wetenschappelijke en geneeskundige redenen, tegen de wil van de clerus maar met respect voor (het lichaam van) de gestorvene. Mede dankzij hem kunnen wij nu patiënten heelkundig genezen of hun levenskwaliteit verbeteren. Dit gebeurt interdisciplinair in overleg met de patiënt. Men heeft geen aparte rechtsfiguur nodig die artsen vrijpleit van het misdrijf 'slagen en verwondingen'. Integendeel, het misdrijf is zwaarder wanneer zou blijken dat een arts snijdt, verminkt uit eigenbelang, sadisme, enzovoort. Zo geven een duidelijke strafwet enerzijds en onderbouwde richtlijnen anderzijds rechtszekerheid en goede patiëntenzorg in een klimaat van vertrouwen.